

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon

Jostein Nordhus, 37 01 78 64

Kommunene i Agder – tildeling av skjønnsmidler for 2020 knyttet til koronautbruddet – andre og siste tildeling

Fylkesmannen i Agder har fordelt resterende skjønnsmidler grunnet koronapandemien på til sammen kr. 55.300.000. Bakgrunn for fordeling av disse midlene har vært:

- Kr. 21.300.000 i ekstra skjønnsmidler til å dekke utgifter til smittevern i det kommunale tjenestetilbudet (deres tildelingsbrev 22.juni 2020)
- Kr. 13.000.000 i ekstra skjønnsmidler til kommuner med store kostnader som følge av større smitteutbrudd (kommunal- og moderniseringsministerens tildelingsbrev 22.oktober 2020)
- Kr. 21.000.000 i ekstra skjønnsmidler til kommuner med de høyeste utgiftene per innbygger, knyttet til smittevern og oppfølging av TISK-strategien, som følge av utbrudd av covid-19, med forbehold om endelig vedtak i Stortinget (deres tildelingsbrev 20.november 2020)

I tillegg har Fylkesmannen i Agder tidligere fordelt skjønnsmidler på til sammen kr. 25.194.000 i kommuner som har hatt større merutgifter i forbindelse med koronautbruddet. Dermed har Fylkesmannen i Agder fordelt til sammen kr. 80.494.000 i ekstra skjønnsmidler i 2020 grunnet koronapandemien.

Vi viser til kommunal- og moderniseringsministerens brev til fylkesmennene 22.oktober 2020:

«Mye av midlene er ennå ufordelt og fylkesmannen må i tildelingen ha et helhetlig blikk på situasjonen som kommunene står i».

Vi har gjort en helhetlig vurdering der vi har sett denne siste tildelingen i sammenheng med den første tildelingen. I tillegg har vi vurdert kommunenes samlede behov for utgiftsdekning opp mot smittetallene, samt opp mot den enkelte kommunens økonomi og behov.

Vi hadde i utgangspunktet som mål å fordele midlene på en måte som gir kommunene en best mulig utgiftsdekning innenfor kriteriene for de ulike tildelingene. Fordeling av skjønsspotten til kommuner med store utbrudd er gjort kun til de kommunene som har hatt store smitteutbrudd. Men det har vært nødvendig å gjøre relativt store justeringer i de to andre tildelingene for å oppnå en mest mulig treffsikker samlet utgiftsdekning for alle kommunene.

Vår helhetlige vurdering viser at den samlede skjønsspotten på kr. 55.300.000 har vært litt for lav til å kunne kompensere kommunene iht. de merkostnadene vi har beregnet for hele 2020. Men vi vil understreke at det er stor usikkerhet knyttet til anslagene for november og desember, spesielt knyttet til om det blir lokale smitteutbrudd. For å få en mest mulig treffsikker kompensasjon kan det derfor bli behov for å justere kompensasjonen senere for det som ikke blir fullt kompensert i denne runden og til andre endringer som skjer mot slutten av 2020.

Samlet tildeling av skjønnsmidler til koronapandemien (inkl. den første tildelingen)

		Tidligere tildelt	Smittevern	Større smitteutbrudd	Høyest utgift per innbygger	Justering	Sum andre tildeling	TOTALT 2020
4201	Risør	490	-	-	-	-	-	490
4202	Grimstad	940	390	-	-	-	390	1 330
4203	Arendal	4 630	10 180	2 000	14 500	6 000	32 680	37 310
4204	Kristiansand	11 184	7 160	3 700	4 000	-6 700	8 160	19 344
4205	Lindesnes	2 420	1 250	1 500	2 000	-2 400	2 350	4 770
4206	Farsund	520	50	3 000	-	800	3 850	4 370
4207	Flekkefjord	970	330	-	-	600	930	1 900
4211	Gjerstad	30	-	-	-	-	-	30
4212	Vegårshei	20	90	-	-	350	440	460
4213	Tvedestrand	130	-	-	-	-	-	130
4214	Froland	140	-	-	-	-	-	140
4215	Lillesand	730	-	-	-	-	-	730
4216	Birkenes	220	-	-	-	-	-	220
4217	Åmli	20	-	-	-	-	-	20
4218	Iveland	-	-	-	-	-	-	-
4219	Evje og Hornnes	180	80	500	-	790	1 370	1 550
4220	Bygland	-	50	-	-	160	210	210
4221	Valle	70	190	-	-	-190	-	70
4222	Bykle	230	540	150	-	-540	150	380
4223	Vennesla	1 000	530	-	-	-	530	1 530
4224	Åseral	-	-	-	-	-	-	-
4225	Lyngdal	650	-	2 000	-	600	2 600	3 250
4226	Hægebostad	190	420	150	500	300	1 370	1 560
4227	Kvinesdal	330	-	-	-	270	270	600
4228	Sirdal	100	40	-	-	-40	-	100
		25 194	21 300	13 000	21 000	-	55 300	80 494

Tabell 1: Samlet skjønnsdeling for 2020 til koronapandemien kommunene i Agder

14 av kommunene får tildelt skjønnsmidler i denne runden. Fordelingen viser tydelig at kommunene er påvirket av pandemien i ulik grad, men at det i stor grad er de kommunene som har hatt mest smitte som har fått mest skjønnsmidler. Hovedårsaken til de store ulikhetene mellom kommunene i denne tildelingen er knyttet til smittevernutstyr, der Arendal kommune har hatt en mye høyere kostnad enn alle de andre kommunene.

6 av kommunene (Åseral, Iveland, Åmli, Birkenes, Tvedestrand og Gjerstad) har ikke rapportert/anslått netto merutgift som overstiger de kompenserende tiltakene. Disse kommunene har heller ikke hatt store smitteutbrudd, og får dermed ikke tildelt skjønnsmidler i denne tildelingsrunden. 3 av kommunene (Risør, Valle og Sirdal) har hatt netto merutgift, men ikke store smitteutbrudd og får utfra en helhetsvurdering ikke tildelt skjønnsmidler i denne tildelingsrunden.

Nærmere om grunnlaget for tildelingene

På samme måte som arbeidsgruppen som har kartlagt økonomiske konsekvenser av covid-19-situasjonen for kommunesektoren ha vi lagt til grunn kommunenes rapporterte merkostnader, inntektstap og besparelser så langt det har vært mulig (dvs. til og med oktober måned) og utarbeidet anslag for resten av året. Anslagene er utarbeidet med utgangspunkt i månedskostnaden for oktober, og justert i dialog med kommunene.

Vår beregning av kommunenes samlede netto merkostnader og inntektstap (korrigert for besparelser) består av:

- Kommunenes egenrapportering for perioden fra utbruddet og frem til 31.7 (innrapportert innen 10.september og med mulighet for ny innrapportering innen 18.november)
- Kommunenes egenrapportering for perioden fra 1.8 til 31.10 (innrapportert innen 18.november)
- Kommunenes anslag for *samlede* netto merkostnader/inntektstap/bsparelser for månedene november og desember (sist oppdatert ultimo november)

Begge rapporteringene fra kommunene er gjort i eget rapporteringsskjema. 24 av 25 kommuner har levert inn rapport. Generelt er vårt inntrykk at rapportene fra kommunene har hatt en god kvalitet. Alle kommunene i Agder har etablert egne prosjektnummer i regnskapet som skal identifisere merutgiftene. Kommunenes anslag for inntektstap og besparelser er imidlertid i større grad skjønnsmessige.

Samordning med øremerkede tilskudd knyttet til Covid-19

Vi har også hatt dialog med de aktuelle fagavdelingene knyttet til andre øremerkede tilskudd i forbindelse med Covid-19. I forbindelse med rapporteringen ba vi kommunene om å ta hensyn til følgende øremerkede tilskudd som også er knyttet til Covid-19:

- Kompensasjon til næringsdrivende fastleger ved sykefravær knyttet til koronavirus (Helsedirektoratet)
- Tilskudd til testing ved å dekke kommunenes kostnader til etablering og drift av teststasjoner ved relevante grenseoverganger (Helsedirektoratet)
- Tilskudd til digitale læremidler, infrastruktur og utstyr for frittstående grunn- og videregående skoler (Utdanningsdirektoratet)

Kristiansand kommune er en av kommunene som kan søke om det øremerkede tilskuddet til testing ved grenseoverganger. Kommunen rapporterte inn en merutgift til testing, men i samråd med kommunen ble denne merkostnaden trukket ut av grunnlaget for skjønnsfordelingen, siden kommunen skal søke om øremerket tilskudd.

Andre korreksjoner i de rapporterte tallene fra kommunene

- Noen av kommunene har rapportert mer/mindrekostnader knyttet til et lavere mottak av flyktninger enn forutsatt i 2020. Disse utgiftene og inntektene er trukket ut av grunnlaget for skjønnsberegningen.
- For noen kommuner har vi også trukket ut merutgifter som er rapportert inn, men som vi mener faller utenfor kriteriene for skjønnsfordelingen.

Vi har videre korrigert for de kompenserende tiltakene som ble vedtatt våren 2020. Etter dette har vi kommet frem til følgende tall for alle kommunene i Agder:

	Frem til 31.jul	1.aug- 31.okt	Anslag Nov og des	HELE 2020
Direkte og indirekte merutgifter og inntektstap (korrigert for besparelser)	344 286	127 676	74 959	546 921
Fratrekk for kompenserende tiltak våren 2020				
Kompensasjon for bortfall foreldrebetaling i barnehage og SFO	58 204			58 204
Besparelse redusert arbeidsgiveravgift (kommunenes anslag)	102 117			102 117
Økt innbyggertilskudd (årsbeløp)				221 074
Sum kompenserende tiltak våren 2020				381 395
Direkte og indirekte merutgifter og inntektstap korrigert for besparelser og for kompenserende tiltak våren 2020				165 526

Tabell 2: Samlede merutgifter og inntektstap korrigert for besparelser og for kompenserende tiltak for kommunene i Agder

Nærmere om fordelingen av de ulike bevilgningene:

Fordeling av 13 mill. kroner til «kommuner med store kostnader som følge av større smitteutbrudd»

Vi viser til kommunal- og moderniseringsministerens brev til Fylkesmennene 22.oktober 2020 i forbindelse med fordelingen av disse midlene:

«Jeg vil med dette understreke at fylkesmannen *skal* målrette tildelingen av disse skjønnsmidlene til de kommunene som har de største utfordringene, og dermed de største utgiftene».

Vi har fordelt midlene til de 8 kommunene som har hatt store utbrudd etter at TISK-strategien trådte i kraft. I arbeidet med å identifisere store utbrudd har vi i utgangspunktet holdt oss til FHI sin definisjon:

- «to eller flere tilfeller av samme sykdom som mistenkes å ha felles kilde, eller
- et antall tilfeller som klart overskrider det man ville forvente (det endemiske nivået - det normale bakgrunnsnivået av sykdommen) innenfor et område i et gitt tidsrom.»

I arbeidet med å tildele skjønnsmidlene har vi derfor lagt til grunn at et «stort utbrudd» vil være naturlig å forstå som mer enn to personer.

Etter at TISK-strategien trådte i kraft har noen av kommunene i Agder også hatt store utbrudd. Frem til oktober hadde kommunene Bykle, Lindesnes, Evje og Hornnes, Arendal og Kristiansand hatt store utbrudd. Også i november har det vært flere store utbrudd. I uke 45 var det et stort utbrudd i Farsund kommune, som også påvirket flere av nabokommunene. I uke 46 var det et stort utbrudd i Lyngdal kommune, som også påvirket Hægebostad kommune.

Kommunene som hadde store utbrudd i perioden fra juli til oktober, har inkludert merutgiftene knyttet til disse utbruddene i sin oppdaterte rapportering for perioden 1.8-31.10. For utbruddene i november har vi i dialog med de aktuelle kommunene forsøkt å fange opp ekstrakostnadene i anslagene som er gjort for november og desember.

Fordeling av 21 mill. kroner til kommuner med de høyeste utgiftene per innbygger, knyttet til smittevern og oppfølging av TISK-strategien, som følge av utbrudd av covid-19 (med forbehold om endelig vedtak i Stortinget)

Potten er fordelt forholdsmessig blant de kommunene som har høyest netto merutgifter per innbygger.

Fordeling av 21,3 mill. kroner knyttet til smittevern

Vi har fordelt disse midlene forholdsmessig mellom de kommunene som har hatt netto merutgifter og inntektstap (korrigert for besparelser og kompenserende tiltak). Vi har sett denne tildelingen i sammenheng med den første tildelingen.

Spesielt om smittevernutstyr

Innkjøp av smittevernutstyr utgjør en vesentlig del av den samlede merutgiften til smittevern som er innrapportert/anslått så langt.

Vi viser til brev fra Helsedirektoratet til alle landets kommuner datert 23.september:

«Fra og med 1.1.2021 vil kommuner og sykehus selv måtte sørge for innkjøp av smittevernutstyr. Det betyr at kommuner og sykehus pga. leveringstid nå må bestille det de trenger av utstyr for å dekke løpende forbruk og nødvendig lagerbeholdning etter 1.1.2021. Ekstrakostnader vil bli kompensert av staten».

Arbeidsgruppen hadde i sin første delrapport *ikke* inkludert utgifter til smittevernutstyr i sitt anslag over merutgifter. I punkt 2.2 i første delrapport heter det:

«Den 23. september 2020 fikk kommunene beskjed om at den ekstraordinære ordningen med sentralt innkjøp opphører ved årsskiftet, og at kommunene må starte arbeidet med å bygge opp lokale lagre. Dette inngår ikke i undersøkelsen. De vesentligste utgiftene ved dette antas å komme i 2021».

Utfra dokumentasjonen og rapportene fra kommunene er vår vurdering er at det store flertallet av kommunene i Agder, gjennom de innkjøpene som er rapportert og anslått, har anskaffet nok utstyr til å «dekke løpende forbruk og nødvendig lagerbeholdning etter 1.1.2021» – i tråd med Helsedirektoratets anmodning.

Kommunene i Agder har til sammen rapportert inn/anslått merutgifter til innkjøp av smittevernutstyr på ca. 123 mill. kroner, noe som utgjør litt i underkant av en fjerdedel av samlede merutgifter og inntektstap (eks. kompenserende tiltak). De innrapporterte kostnadene varierer svært mye mellom kommunene. Arendal kommune peker seg her ut som den kommunen med den høyeste kostnaden per innbygger. Deler av kostnaden som Arendal kommune har rapportert dekker imidlertid også behovet for smittevernutstyr og beredskapslager for de andre kommunene i Østre Agder-samarbeidet (unntatt Grimstad kommune).

Justering av tildelingene

For å oppnå en best mulig utgiftsdekning for alle kommunene, har vi måttet gjøre relativt store justeringer i fordelingene (se egen kolonne i tabell 1). I helhetsvurderingen har vi blant annet lagt vekt på kommunenes smittetall. Denne viser følgende:

Kommune	Antall meldte tilfeller	Per 100.000 innb.	Kommune	Antall meldte tilfeller	Per 100.000 innb.
Farsund	125	1 290	Birkenes	11	210
Lyngdal	92	888	Gjerstad	4	165
Bykle	5	518	Froland	9	151
Evje og Hornnes	16	440	Tvedestrand	9	149
Lindesnes	87	378	Grimstad	30	127
Kristiansand	421	377	Valle	1	86
Hægebostad	6	357	Flekkefjord	6	66
Arendal	134	298	Risør	4	59
Bygland	3	258	Sirdal	1	55
Lillesand	25	226	Åmli	1	54
Iveland	3	225	Vegårshei	1	48
Kvinesdal	13	217	Åseral	-	-
Vennesla	32	217	AGDER	1 039	338

Tabell 3 – Antall meldte tilfeller per kommune (kilde: fhi.no – oppdatert 30.november)

I tillegg har vi vektlagt den anslåtte effekten av reduserte skatteinntekter og økt kjøpekraft for hver enkelt kommune. Her har vi lagt til grunn følgende:

- For reduserte skatteinntekter har vi tatt utgangspunkt i anslaget i arbeidsgruppens rapport, der endringene i skatteanslag fra saldert budsjett 2020 til anslaget i nasjonalbudsjettet for 2021 ble beregnet til 2,7 mrd. kroner for landet.
- For økt kjøpekraft pga. lavere lønns- og prisvekst har vi tatt utgangspunkt i arbeidsgruppens anslag sammenholdt med tall fra kommunenes vedtatte årsbudsjett for 2020.

Avslutningsvis

Vi vil også videre gjennom pandemien legge vekt på å ha god og tett kontakt med våre kommuner, og arbeide for å få til en mest mulig treffsikker kompensasjon.

Vi vil understreke at det er stor usikkerhet knyttet til anslagene for november og desember, både når det gjelder kostnader til innkjøp av smittevernustyr og kostnader til pågående og eventuelt kommende store lokale smitteutbrudd. Det er også usikkert i hvilken grad dette vil påvirke kommunenes utgifter for 2020 og hvor mye som vil påvirke utgifter for 2021. I tillegg vil vi spesielt trekke frem usikkerheten knyttet til to andre forhold:

Videre utvikling i kommunenes kostnader til oppfølging av TISK-strategien

I brevet fra statsrådene Høie og Astrup til alle landets kommuner (4.september) om oppfølging av TISK-strategien står det blant annet:

«.. I møtet understreket vi betydningen av at kommunene ikke primært baserer test- og sporingsaktiviteten på å omdisponere personell fra egne helse- og omsorgstjenester, men at man i all hovedsak rekrutterer eget personell til dette.».

Vårt inntrykk så langt er kommunene i Agder i liten grad har rapportert inn merutgifter knyttet til nyrekruttet personell til oppfølging av TISK-strategien, fordi dette har vært løst ved omdisponering av helsepersonell internt i kommunen. Dette har derfor så langt ikke blitt rapportert som en merkostnad. I lys av anbefalingen ovenfor regner vi med at kommunene vil få økte merutgifter i

månedene som kommer knyttet til at de rekrutterer eget personell istedenfor omdisponering. Merkostnadene i resten av 2020 og i 2021 vil i så fall øke.

Kompensasjon for bortfall av foreldrebetaling for barnehager og SFO ved lokale stenginger

Vi viser til Prop. 142 S der det henvises til at kommunene kan søke midler gjennom skjønnsordningen for å dekke bortfall av foreldrebetaling ved lokale stenginger av barnehager og SFO e søke midler til å dekke tapt foreldrebetaling gjennom skjønnsmiddelordningen.

Vi har informert kommunene spesifikt om denne muligheten til å søke midler, men ingen kommuner har så langt søkt. Vi vil nå ikke lenger ha mulighet til å kompensere et slikt bortfall med skjønnsmidler for 2020, og vi legger derfor til grunn at et slikt inntektstap som påløper resten av 2020 vil måtte dekkes av skjønnsstildelinger i 2021.

Med hilsen

Knut Berg (e.f.)
ass. fylkesmann

Jostein Nordhus
rådgiver
Stab

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Kommunene i Agder			
Kommunerevisjonen Vest, Vest-Agder IKS	Kirkegaten 50	4400	FLEKKEFJORD
Agder kommunerevisjon IKS	Postboks 417 Lundsiden	4604	KRISTIANSAND S
Aust-Agder Revisjon IKS	Postboks 63	4801	ARENDAL